

Sygn. akt II CSK 69/18

POSTANOWIENIE

Dnia 13 czerwca 2018 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Henryk Pietrkowski

w sprawie z powództwa M.N.

przeciwko Gminie R.

o zapłatę,

na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 13 czerwca 2018 r.,

na skutek skargi kasacyjnej powódki

od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...]

z dnia 17 maja 2017 r., sygn. akt I ACa [...],

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- 2. nie obciąża powódki kosztami postępowania kasacyjnego,**
- 3. przyznaje adw. M.K. od Skarbu Państwa - Sądu Apelacyjnego w [...] kwotę 5.400 (pięć tysięcy czterysta) zł powiększoną o stawkę podatku VAT - tytułem kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu w postępowaniu kasacyjnym.**

UZASADNIENIE

Skarga kasacyjna została ukształtowana w przepisach kodeksu postępowania cywilnego jako nadzwyczajny środek zaskarżenia, nakierowany na ochronę interesu publicznego przez zapewnienie rozwoju prawa, jednolitości orzecznictwa oraz prawidłowej wykładni, a także w celu usunięcia z obrotu prawnego orzeczeń wydanych w postępowaniu dotkniętym nieważnością lub oczywiście wadliwych, nie zaś jako ogólnie dostępny środek zaskarżenia orzeczeń umożliwiający rozpoznanie sprawy w kolejnej instancji sądowej. Koniecznej selekcji skarg pod kątem realizacji tego celu służy instytucja tzw. przedsądu, ustanowiona w art. 398⁹ k.p.c., w ramach której Sąd Najwyższy dokonuje wstępnej oceny skargi kasacyjnej. Ten etap postępowania przed Sądem Najwyższym jest ograniczony - co należy podkreślić - wyłącznie do zbadania przesłanek przewidzianych w art. 398⁹ § 1 pkt 1 - 4 k.p.c., nie zaś merytorycznej oceny skargi kasacyjnej. W razie spełnienia co najmniej jednej z tych przesłanek, przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania jest usprawiedliwione.

Pełnomocnik powódki M.N. w skardze kasacyjnej wniesionej od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...] z dnia 17 maja 2017 r. wniosek o jej przyjęcie do rozpoznania oparła na przesłankach wskazanych w art. 398⁹ § 1 pkt 1 i 4 k.p.c. Istotne zagadnienie prawne sprowadzało się do pytania, „czy sąd rozpoznając podniesiony zarzut przedawnienia powinien z urzędu ocenić istnienie uprawnienia poprzez ocenę możliwości nadużycia przez obowiązane prawa podmiotowego, tj. art. 5 k.c.”.

Przez istotne zagadnienie prawne rozumie się problem o charakterze prawnym nie zaś faktycznym albo wynikającym z twierdzonych przez skarżącego uchybień Sądu, powstały na tle konkretnego przepisu prawa, mający charakter nowy i rzeczywisty w tym znaczeniu, że jego rozstrzygnięcie stwarza realne i poważne trudności, a którego wyjaśnienie ma znaczenie nie tylko dla rozstrzygnięcia przedmiotowej sprawy, ale także dla rozstrzygnięcia innych podobnych spraw (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 21 maja 2013 r., IV CSK 53/2013, nie publ.).

Szczegółowa analiza skargi prowadzi do wniosku, że powołana przesłanka nie została wykazana. Kwestia przedstawiona przez skarżącą nie stanowi zagadnienia cechującego się nowością. Przepis art. 5 k.c. ustanawia zakaz korzystania w określonych granicach z praw podmiotowych, wytyczony kryteriami sprzeczności ze społeczno-gospodarczego przeznaczeniem prawa lub zasadami współżycia społecznego. W wyroku z dnia 23 maja 2013 r., IV CSK 660/12, Sąd Najwyższy dopuścił możliwość dokonywania przez sąd z urzędu oceny sposobu wykonywania prawa podmiotowego. Stwierdzając taką możliwość, trzeba jednak przypomnieć, że w zakresie oceny wykonywania prawa podmiotowego w płaszczyźnie art. 5 k.c., sądom pozostawiony jest znaczny margines swobody. Jeżeli zatem strona chce zwrócić uwagę sądu na konieczność zastosowania art. 5 k.c. powinna sformułować odpowiedni zarzut.

Uzasadniając oczywistą zasadność skargi kasacyjnej, pełnomocnik powódki wskazała na naruszenie art. 442¹ § 2 k.c. przez jego niezastosowanie oraz naruszenie art. 378 § 1 k.p.c. przez nierozpoznanie podniesionego w apelacji zarzutu naruszenia art. 227 w zw. z art. 278 k.p.c. Powołując się na oczywistą zasadność skargi kasacyjnej należy wykazać, że popełnione przy ferowaniu zaskarżonego orzeczenia uchybienia w zakresie stosowania prawa miały charakter kwalifikowany i nie podlegały różnym ocenom, były więc dostrzegalne w sposób oczywisty dla przeciętnego prawnika (por. m.in. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 12 grudnia 2000 r., V CKN 1780/00, OSNC 2001, nr 3, poz. 52, postanowienie Sądu Najwyższego z dnia z 22 marca 2001 r., V CZ 131/00, OSNC 2001, nr 10, poz. 156).

Szczegółowa analiza skargi prowadzi do wniosku, że powołana przesłanka nie została wykazana. Odnosząc się - tylko ubocznie ze względu na ograniczenia wynikające z przedsądowego etapu postępowania - do podstaw skargi, należało stwierdzić, że szczegółowe odniesienie się przez Sąd drugiej instancji do podniesionego w apelacji zarzutu naruszenia art. 227 w zw. z art. 278 k.p.c., który dotyczy nieprzeprowadzenia przez Sąd pierwszej instancji dowodu z opinii biegłego, nie było konieczne, skoro Sąd drugiej instancji uznał roszczenie powódki za przedawnione. W tym zakresie należało stwierdzić, że powołany w skardze kasacyjnej zarzut nie pozwalał na przyjęcie, że wyniku twierdzonego naruszenia

art. 378 § 1 k.p.c. zapadło w sądzie drugiej instancji orzeczenie oczywiście wadliwe.

Oczywista zasadność skargi kasacyjnej miała ponadto wynikać z naruszenia art. 442¹ § 2 k.c. przez jego niezastosowanie. Oceniając ten zarzut z perspektywy przesłanek przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, należało stwierdzić, że Sąd drugiej instancji przyjął, że powódka nie wykazała, aby do powstania szkody doszło wskutek zbrodni lub występku, a w toku postępowania przed Sądem pierwszej instancji nie podniosła tej okoliczności. Skarga kasacyjna nie zawierała argumentów uzasadniając twierdzenie, że przyjęte w tym zakresie stanowisko Sądu drugiej instancji wynikało z uchybień w zakresie stosowania prawa, które miałyby charakter kwalifikowany, a więc byłyby widoczne od razu, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej, bez potrzeby głębszej analizy. Tylko w razie spełnienia tych kryteriów można by uznać, że skarga kasacyjna była oczywiście uzasadniona.

Z przytoczonych względów należało odmówić przyjęcia skargi kasacyjnej do merytorycznego rozpoznania (art. 398⁹ § 2 k.p.c.).

Kierując się szczególnymi okolicznościami sprawy, a także sytuacją zdrowotną i majątkową powódki, Sąd Najwyższy na podstawie art. 102 k.p.c. w zw. z art. 391 § 1 i art. 398²¹ k.p.c. nie obciążył powódki kosztami postępowania kasacyjnego.

O kosztach nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej powódce z urzędu orzeczono na podstawie § 2 w zw. z § 8 pkt 7 w zw. z § 16 ust. 4 pkt 2 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 października 2016 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata ustanowionego z urzędu (Dz. U. z 2016 r. poz. 1714).